

ΓΕΝΙΚΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ: 2012-2013

Α' ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ

ΤΑΞΗ: Α' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ (PROJECT)

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΜΑΥΡΟΦΥΛΛΙΔΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗ (ΠΕ02)

ΘΕΜΑ: Η ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ: ΠΑΡΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ, «ΤΟ ΜΟΝΟΝ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΕΙΟΝ» ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΙΖΥΗΝΟΥ ΜΕ ΤΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ, «ΤΟ ΜΟΝΟΝ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΕΙΟΝ» ΤΟΥ ΛΑΚΗ ΠΑΠΑΣΤΑΘΗ

ΕΡΓΑΣΤΗΚΑΝ ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ:

ΒΑΛΑΣΙΑΔΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ,

ΙΩΑΝΝΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ,

ΣΤΙΟΥΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ,

ΤΡΟΚΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ &

ΧΑΤΖΗΛΙΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

ΦΛΩΡΙΝΑ 2013

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....2

**«ΤΟ ΜΟΝΟΝ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΕΙΟΝ» ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΒΙΖΥΗΝΟΥ & «ΤΟ ΜΟΝΟΝ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΕΙΟΝ» ΤΟΥ
ΛΑΚΗ**

ΠΑΠΑΣΤΑΘΗ.....3-24

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΙΖΥΗΝΟΥ.....3-7

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΛΑΚΗ ΠΑΠΑΣΤΑΘΗ.....8

ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.....9

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΟ..... 10

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ.....11-15

ΠΑΡΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΜΕ ΤΟ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟ.....16-24

ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....25-26

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....27-28

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΙΖΥΗΝΟΥ

-

-

«Πρώτος εγώ διήνοιξα τον νέον δρόμον της νεοελληνικής λογογραφίας, κατορθώσας διά των εν τη «Εστία» διηγημάτων μου να υποδείξω, κατ' αντίθεσιν προς τα του Ραγκαβή και των άλλων, τι εστί διήγημα, τι εστί μελέτη και αναγραφή του εθνικού βίου και των εθνικών παραδόσεων υπό τύπον διηγήματος και λογογραφίας, εν καθαρά ψυχολογική και ιστορική κρίσει».[1]

Ο ποιητής και πεζογράφος Γεώργιος Βιζυηνός.

Ο Γεώργιος Βιζυηνός (1849-1896), ποιητής και πεζογράφος, ένας από τους πιο σημαντικούς της γενιάς του 1880, γεννήθηκε σε μια κωμόπολη της ανατολικής Θράκης, τη Βιζύη, μια όμορφη μικρή πόλη με ιστορικό παρελθόν. Οι πληροφορίες που υπάρχουν για τα παιδικά του χρόνια δεν είναι πάντοτε ακριβείς και αξιόπιστες. Γιος του πραματευτή Μιχαλιού (1813 - 1854) και της Δεσποινιώς ή Μιχαλιέσας (περ. 1827 - 1907). Αφού έμαθε τα πρώτα γράμματα στο σχολείο της Βιζύης, δούλεψε στην Κωνσταντινούπολη ως μαθητευόμενος σε ραφτάδικο. Γύρω στα 1868, μετά το θάνατο του αυταρχικού αφεντικού του στάλθηκε από τον προστάτη του Γιάγκο Γεωργιάδη στην Κύπρο. Την εποχή αυτή χρονολογούνται ορισμένες σπουδές του στη Λευκωσία, καθώς και οι πρώτες του αισθηματικές και λογοτεχνικές εμπειρίες. Το καλοκαίρι του 1872, επιστρέφοντας στην Κωνσταντινούπολη, ζήτησε την προστασία του Γ. Χασιώτη, διευθυντή του Ελληνικού Λυκείου του Πέραν και το

Σεπτέμβριο της ίδιας χρονιάς γράφτηκε στη Θεολογική Σχολή της Χάλκης.

Σημαντικό γεγονός στη ζωή του υπήρξε η γνωριμία του (1873) με τον πλούσιο τραπεζίτη και εθνικό ευεργέτη Γεώργιο Ζαρίφη, ο οποίος ανέλαβε την προστασία του. Έτσι, την ίδια χρονιά, αφού προηγουμένως τύπωσε στην Κωνσταντινούπολη τα πρώτα του στιχουργήματα με τον τίτλο «Ποιητικά Πρωτόλεια», ο νεαρός ποιητής ταξίδεψε στην Αθήνα και συνέχισε τις σπουδές του ως τελειόφοιτος μαθητής στο Γυμνάσιο της Πλάκας. Η επιβολή του στην πνευματική ζωή της πρωτεύουσας ήρθε απροσδόκητα. Στις 5 Μαΐου του 1874 με εισηγητή τον Αλέξανδρο Ρίζο Ραγκαβή με το επικό ποίημα του «Ο Κόδρος» βραβεύτηκε στο «Βουτσιναίο» ποιητικό διαγωνισμό. Ο θόρυβος, οι διαμαρτυρίες και οι επιθέσεις που επακολούθησαν προκάλεσαν όχι μόνο τους σαρκασμούς του ποιητή, αλλά και την πικρή διαπίστωση του «...ότι η Ελλάς η γεννήσασα τους Ομήρους και Σοφοκλείς και τους Πινδάρους τοσούτον υστερεί σήμερον και κατά την ποίησιν, ώστε περιέρχεται ερευνώσα και τα Γυμνάσια ακόμη, όπως στεφάνωση έναν αγωνιστήν!». [2]

Μετά την αποφοίτηση του από το Β' Γυμνάσιο Αρρένων Αθηνών, ο Βιζυηνός παρακολούθησε επί ένα χρόνο (1874-75) μαθήματα στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Ακολούθησε η δεύτερη συμμετοχή του στο «Βουτσιναίο» διαγωνισμό του 1875, η οποία δεν είχε την επιτυχία της πρώτης. Το έργο του «Διαμάντω», μια πεντάπρακτη χαμένη σήμερα τραγωδία, πέρασε απαρατήρητο και δε σχολιάστηκε καθόλου από τον εισηγητή Θεόδωρο Αφεντούλη. Τον Οκτώβριο του ίδιου χρόνου, χάρη στη γενναία συνδρομή του προστάτη του Ζαρίφη, έφτασε στη Γερμανία για σπουδές. Έτσι, του δόθηκε η ευκαιρία να παρακολουθήσει μαθήματα στο Γκαίτινγκεν (1875-77), στη Λειψία (1877-78) και τέλος στο Βερολίνο (1878-80).

Είναι χαρακτηριστικό ότι ο Βιζυηνός ως επιστήμονας έδειξε θεωρητικά ενδιαφέροντα και στράφηκε κυρίως προς τη φιλοσοφία και την ψυχολογία. Το 1881 υποστήριξε τη διδακτορική του διατριβή που είχε ως θέμα το παιδικό παιχνίδι και την επίδραση του από ψυχολογική και παιδαγωγική άποψη. Φαίνεται ότι την ίδια εποχή έκανε και το πρώτο ταξίδι του στο Σαμακόβι (ή Σαμάκοβο) της Ανατολικής Θράκης, ελπίζοντας να πλουτίσει από κάποια επιχείρηση μεταλλείων. Η φρενοβλάβειά του, που εκδηλώθηκε δέκα χρόνια αργότερα, συνδέεται ανάμεσα στα άλλα και με την υπόθεση αυτή. Στο μεταξύ, χάρη στην επιχορήγηση του Ζαρίφη, είχε πολλές δυνατότητες για σπουδές και μετακινήσεις. Τους πρώτους μήνες του 1882 βρέθηκε στην Αθήνα, ύστερα έμεινε στο Παρίσι (όπου γνωρίστηκε με το Δημήτριο Βικέλα κ.ά.) και τέλος, μετά το Νοέμβριο, εγκαταστάθηκε στο Λονδίνο όπου ετοίμασε τη διατριβή του για υφηγεσία «Η Φιλοσοφία του Καλού παρά Πλωτίνω».[3]

Ωστόσο, ο θάνατος του Ζαρίφη (17 Μαρτίου 1884) σήμανε και το τέλος της οικονομικής του ασφάλειας. Στην Αθήνα όπου εγκαταστάθηκε οριστικά από τα τέλη Μαρτίου 1884, έζησε τα τελευταία του χρόνια με στερήσεις, διδάσκοντας σε γυμνάσια και προσπαθώντας, χωρίς αποτέλεσμα να προωθήσει τη μεταλλευτική επιχείρηση στο Σαμακόβι. Καθηγητής της ρυθμικής στο Ωδείο Αθηνών από το 1890 ερωτεύτηκε τη νεαρή μαθήτριά του Μπετίνα Φραβασίλη, δηλαδή έχασε τα λογικά του και πέρασε τα τέσσερα τελευταία χρόνια της ζωής του (1892-96) κλεισμένος στο «Δρομοκαΐτειο» ψυχιατρείο όπου και πέθανε «εκ προϊούσης γενικής παραλύσεως».

Δραματική και μυθιστορηματική η ζωή του αποτυπώνεται στο έργο του. Αν θελήσει κανείς να ανιχνεύσει την πνευματική σύσταση του έργου αυτού, θα βρει τρία βασικά στοιχεία: α) ένα λαϊκο-λαογραφικό στοιχείο, που συνδέεται με την καταγωγή του ποιητή και με τα παιδικά του βιώμα-

τα στην ύπαιθρο της Ανατολικής Θράκης, β) ένα λογιο-φαναριώτικο στοιχείο, που προέρχεται από τη μαθητεία του στο πνευματικό περιβάλλον του Α. Χριστόπουλου και του Α. Ρ. Ραγκαβή και γ) ένα ευρωπαϊκό στοιχείο, που συνδέεται με την ωριμότητα του στη Γερμανία και με την όλη εμπειρία του από την πνευματική ζωή της Δυτικής Ευρώπης. Αυτά τα στοιχεία, που ολοκληρώνονται στο διηγηματογραφικό έργο του και καταλήγουν σε μια σύνθεση, παρουσιάζονται χωριστά στα ποιήματα του.

Το γεγονός βέβαια ότι ο Βιζυηνός ξεκίνησε τα πρώτα ποιητικά του βήματα από φαναριώτικο περιβάλλον υπήρξε καθοριστικό για τη γλώσσα που χρησιμοποιούσε στα έργα του. Αυτό διαπιστώνεται στα «Ποιητικά Πρωτόλεια» (1873) και στον «Κόδρο» (1874). Η τρίτη όμως συμμετοχή του στο «Βουτσιναίο» ποιητικό διαγωνισμό του 1876 με τη λυρική συλλογή «Βοσπορίδες Αύραι» (αρχικός τίτλος: «Άραις-Μάραις-Κουκουνάραις») υπήρξε ένα αναμφισβήτητο βήμα όχι μόνο για τη στροφή του ποιητή προς τη δημοτική γλώσσα και ποίηση.

Μεταβαίνοντας τώρα στο πεζογραφικό έργο του Βιζυηνού, προφανώς δε θα ήταν άσκοπο αρχικά να επισημανθούν ορισμένες μελέτες του, επειδή ολοκληρώνουν τον πνευματικό του κόσμο και υπογραμμίζουν τα ενδιαφέροντα του. Έτσι, η μελέτη του «Οι Καλόγεροι και η Λατρεία του Διονύσου εν Θράκη» (1888) φανερώνει, άλλη μια φορά, τους δεσμούς του με τη λαογραφία,[4] ενώ η εργασία του «Ανά τον Ελικώνα, Βαλλίσματα» (1894) δείχνει ότι το ενδιαφέρον του για την αφηγηματική ποίηση και την μπαλάντα[5] δεν ήταν περιστασιακό.

Εκεί όμως, όπου ολοκληρώνεται η δημιουργική προσπάθεια του Βιζυηνού και δίνει τους καλύτερους καρπούς της είναι ασφαλώς ο χώρος του διηγήματος. Ο ίδιος είχε απόλυτη συνείδηση του πρωτοποριακού του

ρόλου. Κατά τη μαρτυρία του βιογράφου του Ν. Βασιλειάδη, σε μια συνομιλία του στο «Δρομοκαϊτείο» είχε πει: *«Πρώτος εγώ διήνοιξα τον νέον δρόμον της νεοελληνικής λογογραφίας, κατορθώσας διά των εν τη «Εστία» διηγημάτων μου να υποδείξω, κατ' αντίθεσιν προς τα του Ραγκαβή και των άλλων, τι εστί διήγημα, τι εστί μελέτη και αναγραφή του εθνικού βίου και των εθνικών παραδόσεων υπό τύπον διηγήματος και λογογραφίας, εν καθαρά ψυχολογική και ιστορική κρίσει»* [6]. Στον παραπάνω χαρακτηρισμό περιέχονται μερικά από τα βασικότερα γνωρίσματα που παρουσιάζουν τα διηγήματα του Βιζυηνού, όπως η στροφή του προς το λαϊκό βίο και τις λαϊκές παραδόσεις και το ρεαλιστικό και ψυχολογικό στοιχείο που διέπει τα έργα του. Είναι φανερό ότι από δω και πέρα αρχίζει για το νεοελληνικό διήγημα μια νέα περίοδος, σύμφωνη με τους στόχους της γενιάς του 1880.

Το διηγηματογραφικό έργο του Βιζυηνού ολοκληρώθηκε σε διάστημα ελάχιστων χρόνων. Για να δοθούν ακριβέστερες χρονολογικές ενδείξεις, πρέπει να σημειωθεί ότι το πρώτο παιδικό του αφήγημα παρουσιάστηκε στο περιοδικό «Διάπλασις των παιδών» το 1879, ενώ το μεγαλύτερο μέρος των διηγημάτων του δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Εστία» το 1883 και 1884. Στο κυρίως, λοιπόν, διηγηματογραφικό έργο του Βιζυηνού περιλαμβάνονται: «Το Αμάρτημα της Μητρός μου» (1883), «Μεταξύ Πειραιώς και Νεαπόλεως» (1883), «Ποίος ήτον ο Φονεύς του Αδελφού μου» (1883), «Αι Συνέπειαι της Παλαιάς Ιστορίας» (1884), «Το Μόνον της Ζωής του Ταξίδειον» (1884) και «Ο Μοσκόβ Σελήμ» (γράφηκε μετά το Σεπτέμβριο του 1886 και δημοσιεύτηκε το 1895).

Ο Βιζυηνός δεν είναι ασφαλώς, όπως χαρακτηρίζεται συχνά, «πατέρας του νεοελληνικού διηγήματος», αφού προηγούνται ο Α. Ρ. Ραγκαβής και άλλοι διηγηματογράφοι. Είναι όμως, ο πρώτος που άνοιξε ένα νέο δρόμο

με το λαμπρό αφηγηματικό έργο του, μεταφέροντας στην περιοχή της πεζογραφίας τον ανακαινιστικό παλμό της γενιάς του 1880.[7]

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-
-
-
-
-
-
-
-
-

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΛΑΚΗ ΠΑΠΑΣΤΑΘΗ

-

Ο Λάκης Παπαστάθης (1943) γεννήθηκε στο Βόλο. Σπούδασε στο Κέντρο Σπουδών Κινηματογράφου (1963). Το 1972 σκηνοθετεί τη μικρού μήκους ταινία, «Γράμματα από την Αμερική», η οποία βραβεύεται στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης. Την περίοδο 1968-1971 εργάστηκε ως βοηθός σκηνοθέτη. Τρία χρόνια αργότερα περνά στην τηλεόραση όπου ως σκηνοθέτης-παραγωγός δημιουργεί με τον Τάκη Χατζόπουλο τις σειρές «Παρασκήνιο» και «Ιστορικό αρχείο». Εργάζεται στην ελληνική τηλεόραση από το 1974.

Έλαβε τα παρακάτω βραβεία και τις εξής διακρίσεις:

α) «Τον καιρό των Ελλήνων»: απέσπασε βραβεία σκηνοθεσίας, σεναρίου, σκηνογραφίας, μοντάζ στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης το 1981.

β) «Θεόφιλος»: προβλήθηκε ως μία από τις εκατό αντιπροσωπευτικότερες ελληνικές ταινίες από το Κέντρο Πομπιντού στο Παρίσι το 1995. Απέσπασε βραβεία καλύτερης ταινίας στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης το 1987.

γ) «Το μόνον της ζωής του ταξιδειον»: απέσπασε επτά βραβεία, ανάμεσά τους αυτό της καλύτερης ταινίας στο 42^ο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης.

Φιλμογραφία

α) «Τον καιρό των Ελλήνων» (1981, 35mm, έγχρωμη, 94'): Αλέξης Δαμιανός, Κώστας Αρζόγλου, Γιώργος Σαμπάνης, Σταύρος Μαρμήγκης, Υβόννη Μαλτέζου, Συμεών Καπετανάκης

β) «Θεόφιλος» (1987, 35mm, έγχρωμη, 90'): Δημήτρης Καταλειφός, Σταμάτης Φασουλής, Δημήτρης Καμπερίδης, Θόδωρος Έξαρχος, Υβόννη Μαλτέζου.

γ) «Το μόνον της ζωής του ταξιδειον» (2001, 35mm, έγχρωμη, 87'): Ηλίας Λογοθέτης, Φραγκίσκη Μουστάκη, Ρούλα Πατεράκη, Λάζαρος Ανδρέου, Υβόννη Μαλτέζου. [8]

-

ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ

-

Ολόκληρο το διήγημα μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένα όμορφο παραμύθι, μεστό από πολλά επιμέρους παραμύθια και παράξενες διηγήσεις (για βασιλοπούλες, ραφτάδες, γοργόνες κ.ά.) για μικρούς και μεγάλους. Πυρήνας γύρω από τον οποίο διανθίζονται τα παραπάνω, είναι η ιστορία της ζωής ενός καλοσυνάτου και άβουλου ανθρώπου, του ηλικιωμένου παππού, του ήρωα του διηγήματος, που αφενός έχει εθιστεί στην υποταγή, στην ειούσια και δίχως αντίδραση αποδοχή όλων των καθέκαστων, αφετέρου στην προσπάθεια του να ξεφεύγει από όσα του επιβάλλονταν, έβρισκε καταφύγιο στα παραμύθια που τα ενσάρκωνε ως πραγματικότητα, έτσι αταξίδευτος που ήταν. Ο παππούς ζει δηλαδή το ταξίδι του μέσα από τα παραμύθια. Ποτέ στη ζωή του δεν κατάφερε να ταξιδέψει εκτός από μία φορά και, αφού είπε όλα τα παραμύθια

του, πραγματοποιήσει το μοναδικό του πραγματικό ταξίδι, αυτό που έχει προορισμό τον ουρανό.

-

**ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΟ «ΤΟ ΜΟΝΟΝ ΤΗΣ
ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΕΙΟΝ» ΤΟΥ**

Γ. ΒΙΖΥΗΝΟΥ

-

Το λογοτεχνικό έργο «Το Μόνον της Ζωής του Ταξίδειον»[9] γράφτηκε τον Ιούνιο με Ιούλιο του 1884 και έπειτα κυκλοφόρησε στο περιοδικό «Εστία».

Είναι ηθογραφικό διήγημα με ψυχογραφικά στοιχεία και έχει ως θέμα τη σύζευξη του κόσμου της φαντασίας και της πραγματικότητας με τη συνδρομή του θέματος του ταξιδιού.

Ο τίτλος του είναι αινιγματικός, δηλαδή έχει τη μορφή της αναζήτησης της λύσης ενός μυστηρίου, που προεξαγγέλλεται ήδη από τον τίτλο, κρατώντας αμείωτο το ενδιαφέρον του αναγνώστη.

Η γλώσσα του είναι καθαρεύουσα στα αφηγηματικά μέρη και στους διαλόγους δημοτική με ιδιωματικά στοιχεία.

Αναφορικά με τη λαογραφική διάσταση περιέχει λαϊκούς μύθους και στίχους από δημοτικά τραγούδια.

**ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΑΙΝΙΑ «ΤΟ
ΜΟΝΟΝ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΤΑΞΕΙΔΙΟΝ» ΤΟΥ ΛΑΚΗ
ΠΑΠΑΣΤΑΘΗ**

-

-

-

ΤΟ ΜΟΝΟΝ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΤΑΞΕΙΔΙΟΝ[10]
Σκηνοθέτης: Λάκης Παπαστάθης
Σεναριογράφος: Έλενα Πέγνα, Λάκης Παπαστάθης & Μαριάννα Κουτάλου, βασισμένο στο λογοτεχνικό έργο του Γ. Βιζυηνού, «Το Μόνον της Ζωής του Ταξείδιον»
<u>Παίζουν:</u> Ηλίας Λογοθέτης, Φραγκίσκη Μουστάκη, Ρούλα Πατεράκη, Λάζαρος Ανδρέου, Υβόννη Μαλτέζου
<u>Παραγωγή:</u> Νέα Ελληνική Τηλεόραση (NET), «Cinetic OE», Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου, Απόστολος Παπαευσταθίου, «Cinevision», «Borough Film LTD». Με την υποστήριξη της «Eurimages - Council of Europe».
Εκτέλεση της Παραγωγής: ΥΠΕΡΙΩΝ ΑΕ
Εταιρεία Διανομής: Prooptiki
Πρώτη προβολή: 08/02/2002
Διεύθυνση παραγωγής: Umit Ziya Isik & Αλέκος Πένας
Σκηνικά: Γιώργος Γεωργίου
Κουστόμια: Γιώργος Γεωργίου
Μοντάζ: Ιωάννα Σπηλιοπούλου
Διεύθυνση Φωτογραφίας: Γιάννης Δασκαλοθανάσης
Μουσική: Γιώργος Παπαδάκης
Διάρκεια: 87 λεπτά
Γλώσσα: ελληνικά

-

Στα τέλη του 19ου αιώνα ο συγγραφέας Γεώργιος Βιζυηνός κλείνεται στο «Δρομοκαϊτείο» ψυχιατρείο της Αθήνας. Λίγο νωρίτερα είχε ξεσπάσει το ερωτικό του πάθος για τη δωδεκάχρονη Μπετίνα. Ζώντας έγκλειστος, προσπαθεί να θυμηθεί την παιδική του ηλικία στην Κωνσταντινούπολη και τη Θράκη. Ταυτόχρονα, ξαναδιαβάζει και το λογοτεχνικό του έργο που στηρίζεται σε αυτές τις μνήμες. Κυρίαρχο πρόσωπο των αναμνήσεων είναι ο πολύ ηλικιωμένος παππούς του. Ο συγγραφέας θυμάται την παιδική του ηλικία κατά την οποία έζησε στην Κωνσταντινούπολη και τη συνδέει με την παιδική ηλικία του ήρωα τού διηγήματος. Το βίωμα, αλλά και η λογοτεχνική του επεξεργασία, μπλέκονται στο ταραγμένο του μυαλό. Ο παππούς ζει το ταξίδι μέσα από τα παραμύθια. Ποτέ στη ζωή του δεν κατάφερε να ταξιδέψει εκτός από μία φορά. Μόνο ένα πραγματικό ταξίδι του επέτρεψε η ζωή, αυτό προς τον τάφο. [11]

Σημείωμα του σκηνοθέτη

Καθισμένοι στην κορυφή του λόφου, παππούς και εγγονός μιλούν για ταξίδια. Για ταξίδια που πραγματοποιήθηκαν, για απραγματοποίητα ταξίδια, για τη ζωή. Η ζωή του πρώτου βρίσκεται κοντά στο τέλος. Η ζωή του δεύτερου μόλις ξεκινά. Η διαφορετικότητά τους όμως παραμερίζεται και μοιράζονται κάτι πολύ σπουδαίο. Και οι δυο τους έχουν δοκιμάσει την καταπίεση. Και οι δυο τους ονειρεύονται να φύγουν, να αποδράσουν.

Τα ταξίδια είναι το θέμα αυτού του φιλμ.

Τα ταξίδια είναι προσπάθεια δραπέτευσης από την πραγματικότητα, είναι απόδραση στον κόσμο του παραμυθιού, είναι ένα όνειρο, η τρέλα. Ο παππούς καταφέρνει να ξεφύγει μέσα από τα παραμύθια του, είναι η απεικόνιση της στέρησης. Μόνο ένα πραγματικό ταξίδι του επιτρέπει η ζωή, αυτό στον τάφο του.

Ο εγγονός ξεφύγει από την ονειροπόληση και για λίγο γίνεται ο ήρωας των παραμυθιών του παππού. Τελικά, ο ποιητής θα αποδράσει, θα καταφύγει στην τρέλα. Σε καθεμία από αυτές τις περιπτώσεις ανακαλύπτουμε την ίδια ανεκπλήρωτη επιθυμία, την ίδια απροθυμία ή ανικανότητα αντιμετώπισης της πραγματικότητας.

Καθώς βλέπουμε ένα γέρο και ένα αγόρι να ονειροπολούν με φόντο το ήρεμο γεμάτο ποίηση ηλιοβασίλεμα, είναι αδύνατον να μας ξεφύγει το βαθύτερο ζήτημα, αυτό του αέναου, του ανήλεου αγώνα μεταξύ ζωής και θανάτου. Το διήγημα, στο οποίο στηρίζεται αυτό το φιλμ, προοριζόταν για «ονειρικό δράμα».

Η πραγματική ζωή του ποιητή έχει έντονα στοιχεία ομοιότητας με «ονειρικό δράμα». Την άνοιξη του 1892, λίγους μήνες πριν από τη γέννηση του κινηματογράφου, ο Γεώργιος Βιζυηνός κλείστηκε σε ψυχιατρείο από όπου δεν έφυγε ποτέ μέχρι το θάνατό του. Σήμερα,

εκατό χρόνια αργότερα, κάνουμε την απόπειρα, μέσω του κινηματογράφου, να δώσουμε μια νέα μορφή σε ένα από τα ωραιότερα έργα του.

Οι προφανείς δυσκολίες που αντιμετωπίζει κάποιος όποτε επιχειρεί κινηματογραφική προσέγγιση λογοτεχνικού έργου δίνουν προτεραιότητα, στην προκειμένη περίπτωση, στο «θέμα» της αρχικής ιστορίας: την αέναη κίνηση - ένα κύριο χαρακτηριστικό του σινεμά, επίσης, το ταξίδι πέρα από τα όρια της πραγματικότητας, στον κόσμο της φαντασίας. Όσον αφορά στο χαρακτήρα του φιλμ, αυτός θα είναι η αναπαράσταση μιας ιστορικής περιόδου του παρελθόντος. Βασικά, το φιλμ θα είναι υπερόγχρονο, τόσο σύγχρονο όσο και τα προβλήματα με τα οποία καταπιάνεται.

Λάκης Παπαστάθης[12]

ΠΑΡΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ «ΤΟ ΜΟΝΟΝ ΤΗΣ ΖΩΗΣ
ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΕΙΟΝ» ΜΕ ΤΗΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΑΙΝΙΑ «ΤΟ
ΜΟΝΟΝ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΕΙΟΝ»

-

Αρχικά, αδήριτη ανάγκη καθίσταται η αναφορά της διαφορετικής αρχής ανάμεσα στο βιβλίο και την κινηματογραφική ταινία. Συγκεκριμένα, το βιβλίο αρχίζει με ένα παραμύθι, που το αφηγούνται ο παππούς Γιωργής στο συνονόματο του εγγονό και το οποίο ο μικρός Γιωργής το ανακαλεί τώρα στη μνήμη του.

Ωστόσο, η ταινία ξεκινάει, παρουσιάζοντας τα τελευταία χρόνια της ζωής του Βιζυηνού όπου η παράνοια του είναι πασιφανής από τον έρωτα του για μια μικρή κοπέλα, την Μπετίνα Φραβασίλη με αποτέλεσμα τον εγκλεισμό του στο φρενοκομείο. Από το φρενοκομείο, το «Δρομοκαΐτειο», ο ηθοποιός που υποδύεται το Γ. Βιζυηνό, δηλαδή το μεγάλο Γιωργή, αρχίζει να αφηγείται το ομότιτλο με την ταινία βιβλίο, πράγμα που θα συνεχιστεί σε όλη τη διάρκεια της ταινίας. Κατά την αφήγηση του πολύ συχνά η φωνή του μεγάλου Γιωργή διακόπτεται από τη φωνή του μικρού Γιωργή.[13] Εκεί, λοιπόν, όπου δεν υπάρχει η φωνή του μεγάλου Γιωργή, προβάλλει η φωνή του μικρού και εκεί όπου δεν υπάρχει του μικρού, προβάλλει του μεγάλου, παράλληλα με την οποία δίνονται σκηνές και από την κατάσταση του στο «Δρομοκαΐτειο».

Η ταινία λοιπόν αποτελεί ουσιαστικά μια αναβίωση των γεγονότων του βιβλίου, αφού τα παραπάνω παρατίθενται αυτούσια μέσα από την αφήγηση του προσώπου που υποδύεται το Βιζυηνό με μικρή χρονική πρόταξη ορισμένων από αυτά και παρουσίαση περιγραφών κάποιων προσώπων και χώρων με μορφή όχι διαλογική, αλλά με εικόνες. Το προαναφερθέν είναι εύλογο να υφίσταται λόγω της διαφορετικότητας των δύο μέσων (βιβλίο-ταινία).

ΒΙΒΛΙΟ

Το βιβλίο[14] ξεκινάει με την αφήγηση ενός παραμυθιού από το μικρό Γιωργή, με περιεχόμενο σχετικό με τις βασιλοπούλες και τα ραφτόπουλα στην Κωνσταντινούπολη, όντας ο ίδιος ραφτόπουλο στην Πόλη.

Έπειτα, μιλάει για την άφιξη του στην Πόλη ως ραφτόπουλο και την εκεί

ΤΑΙΝΙΑ

Η ταινία[15] αρχίζει με τα τελευταία χρόνια της ζωής του Βιζυηνού όπου η παράνοια του είναι πασιφανής από τον έρωτα του για μια μικρή κοπέλα, την Μπετίνα Φραβασίλη. Παρουσιάζεται ο Βιζυηνός να χτυπάει την πόρτα της οικίας της κοπέλας και να φωνάζει σε αυτήν και τη μητέρα της να του ανοίξουν. Έπειτα, να ζητάει το στολισμό της άμαξας του από ανθοπώλεις της περιοχής και της εποχής του και να τους αναφέρει ότι ο στολισμός πρέπει να είναι ανάλογος με στολισμό γάμου. Δύο προφανώς, συγγενείς του (δε διευκρινίζεται) τον επισκέπτονται στην οικία του, για να τον μεταφέρουν στο φρενοκομείο. Τον παίρνουν με τη δικαιολογία ότι ο γάμος αποφασίστηκε να γίνει στην εξοχή. Ο Βιζυηνός αντιλαμβάνεται κατά την μεταφορά του ότι δεν τον πηγαίνουν στο μέρος που του προείπαν. Εντέλει, φθάνουν στο φρενοκομείο. Κατόπιν, οι δύο άντρες που τον είχαν μεταφέρει εκεί, τον βλέπουν από ένα μικρό άνοιγμα της πόρτας να αφηγείται. Ο ένας από αυτούς αναφέρει ότι αφηγείται το διήγημα του, «Το Μόνο της Ζωής του Ταξίδειον» που είχε δημοσιευτεί κάποια χρόνια πριν στο περιοδικό «Εστία». Σε αυτό το σημείο αρχίζει με το παραμύθι με το οποίο ξεκινάει και το βιβλίο. Όταν ο Βιζυηνός τελειώνει την αφήγηση, τον δείχνει να παραφέρεται, τραγουδώντας ένα τραγούδι με κεντρικό θέμα μία κοπέλα.

Μετά την απογοήτευση του ότι δε συνέβαινε κάτι από αυτά που του

<u>BIBΛΙΟ</u>	<u>ΤΑΙΝΙΑ</u>
<p>παραμονή του, καθώς και για τον μάστορα του, που ήταν αρχιρράπτης της Βαλιδέ-Σουλτάνας. Διηγείται την αποστολή του ως μικρότερος στο παλάτι, προκειμένου να μεταφέρει τα έτοιμα ενδύματα που είχε παραγγείλει η Βαλιδέ-Σουλτάνα και τη συνήθη διαδικασία που ακολουθούσε (συνοδευόμενος και εμπρός και πίσω από μαύρους ευνούχους, το γλύκισμα που παραλάμβανε από τον κύλινδρο κ.ά.). Συγκεκριμένα, αναφέρει ένα περιστατικό που είχε βιώσει στο παλάτι που τον ανάγκασε να το βάλει στα πόδια, έως ότου να φτάσει στο εργαστήριο ραπτικής που ανήκε και τις διαφωνίες του με τα άλλα ραφτόπουλα σχετικά με τον άνθρωπο που κρυβόταν πίσω από τον κύλινδρο. Αυτοί υποστήριζαν ότι ήταν ο γηραλέοτατος ευνούχος, ενώ ο Γιωργής υποστήριζε ότι ήταν η βασιλοπούλα, επηρεασμένος από τις ιστορίες του παππού του.</p>	<p>διηγούνται ο παππούς του σχετικά με τις βασιλοπούλες και τα ραφτόπουλα (δηλαδή ότι οι βασιλοπούλες σαγηνεύονταν από το τραγούδι του ραφτόπουλου που τις θώπευε και τραγουδούσε τα κάλλη της, με αποτέλεσμα να πέφτουν στο κρεβάτι από την αγάπη τους για το ραφτόπουλο και να επιθυμούν σφοδρά να συμβιώσουν με αυτό, κινώντας θεούς και δαίμονες) περιγράφει πώς ήταν η εργασία του. Στη συνέχεια, ο Γιωργής αναφέρει ότι παρά την ανία που του προκαλούσε η εργασία του, συνέχιζε να εργάζεται, γιατί ήλιζε ακόμη στα λόγια του παππού του, αφού, όντας κοσμογυρισμένος, τον είχε εμπιστοσύνη.</p>
<p>Αφού δε συνέβαινε αυτό που του διηγούνταν ο παππούς του σχετικά με τις βασιλοπούλες και τα ραφτόπουλα, άρχισε να απογοητεύεται και να νιώθει απέχθεια προς το μάστορα του και ανία στην εργασία του. Αυτό τον οδήγησε να τα βάλει με το Θεό που έπλασε την Εύα και έτσι έγινε και αυτός ράφτης, για να ράβει για τις γυναίκες. Ωστόσο, συνέχιζε να ελπίζει, γιατί είχε εμπιστοσύνη στον παππού του, όντας κοσμογυρισμένος.</p>	<p>Στη συνέχεια αναφέρεται στις βόλτες με τη μαστόρισσα στην Πόλη, η οποία πήγαινε όλα τα ραφτόπουλα μαζί, χωρίς εθνική διάκριση (Τούρκους, Αρμένιους και Έλληνες). Σκοπός του ήταν να κρατήσει οτιδήποτε έβλεπε, για να τα πει στον παππού του (φαίνεται η αδυναμία που έτρεφε για το πρόσωπο του παππού του) και όχι για να στείλει μήνυμα στη μητέρα του για το αν είναι καλά ή όχι, η οποία ρωτούσε τους διαβάτες, εάν έχουν κάποιο νέο από το γιο της. Έπειτα, παρουσιάζει τα ελληνόπουλα να πηγαίνουν στην εκκλησία και τα παιδιά τουρκοικής καταγωγής να τους κοιτάζουν με απορία, αφού ήταν κάτι ξένο ως προς αυτούς.</p>
<p>Έπειτα, φωνάζει κάποιος, συγκεκριμένα ο Θύμιος (ο υπηρέτης του παππού του</p>	<p>Η σκηνή που ακολουθεί δείχνει την μαστόρισσα να πλένει τα πόδια του</p>

<u>ΒΙΒΛΙΟ</u>	<u>ΤΑΙΝΙΑ</u>
<p>μικρού Γιωργή): «Ο παππούς παλεύει με τον άγγελο...». Μόλις ακούει ο μικρός Γιωργής αυτά τα λόγια, σκέφτεται ότι είναι ευκαιρία να απαλλαχτεί από το μάστορα του, αλλά και να προλάβει να σώσει τον παππού του, αφού αυτός είναι ο «πεχληβάνης του, ο εξ επαγγέλματος παλαιστής» και συγχρόνως να ρωτήσει τον παππού του σε ποιο μέρος συνάντησε τις βασιλοπούλες για τις οποίες του μιλούσε.</p>	<p>μάστορα και με τη φωνή του Γιωργή από το φρενοκομείο, την αντίληψη του μάστορα ότι τα ραφτόπουλα ήταν αναπαλλοτριωτα κτήματα του. Γεγονός που φόβιζε το μικρό Γιωργή.</p>
<p>Αφορμή η άδεια που τους έδωσε ο μάστορας, για να αποχωρήσουν σύμφωνα με την επιθυμία του παππού του, να δει τον εγγονό του για τελευταία φορά, πριν αποβιώσει, γίνεται λόγος γενικά για τη στερνή επιθυμία του ετοιμοθάνατου και τη δύναμη αυτής στην οποία λυγίζουν όλοι οι άνθρωποι, ακόμα και αυτοί που είναι πολύ σκληροί.</p>	<p>Την επόμενη μέρα ο μάστορας κάνει παρατηρήσεις και συγχρόνως δίνει και υποδείξεις στα ραφτόπουλα, καθώς ράβουν. Εκτοξεύει παρατήρηση και στο Γιωργή. Ακολουθεί σκηνή με Τούρκο πελάτη, προφανώς είναι απεσταλμένος της Σουλτάνας, γιατί μετά από το λουτρό του Γιωργή που του παρείχε η μαστόρισσα, τον δείχνει να πηγαίνει στο παλάτι, προκειμένου να μεταφέρει τα έτοιμα ενδύματα που είχε παραγγείλει η Σουλτάνα. Η συνέχεια είναι η ίδια με την αντίστοιχη σκηνή του βιβλίου.</p>
<p>Έπειτα, αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι «και' ευτυχίαν» υποπεύθηκε ο Θύμιος ότι δεν ήταν ασφαλής ο μικρός πάνω στο άλογο και έτσι τον έδεσε καλά για να μην έχουν κάποιο ατύχημα.</p>	<p>Έπειτα, ο μικρός Γιωργής ξυπνάει κάποια στιγμή κατά τη διάρκεια της νύχτας, αναφωνώντας τον παππού του, με αποτέλεσμα να ενοχλήσει τα υπόλοιπα ραφτόπουλα που κοιμούνταν στο δωμάτιο, τα οποία αντέδρασαν, ρίχνοντας τον μαξιλάρι, για να ηρεμήσει. Ακολουθεί σκηνή όμοια με το βιβλίο σχετική με το γλυκό από τον κύλινδρο στο παλάτι και ποιος κρύβεται πίσω από τον κύλινδρο.</p>
<p>Στη συνέχεια, ο μικρός Γιωργής ονειρεύεται από τη μια πλευρά τον παππού του να παλεύει με τον άγγελο στα σύννεφα, από την άλλη να κείται νεκρός στο</p>	<p>Αφού μας μεταφέρει ολιγόλεπτα στο φρενοκομείο, επανέρχεται στο ραφτάδικο όπου ο μικρός Γιωργής τα βάζει με το Θεό που έπλασε την Εύα</p>

<u>BIBΛΙΟ</u>	<u>ΤΑΙΝΙΑ</u>
<p>κέντρο του δωματίου της οικίας τους και τέλος, να συναντά τον παππού του βραδινή ώρα σε ένα νεκροταφείο να κάθεται έξω από τον τάφο και σε κάποια στιγμή αναβάτης ο παππούς σε άλογο να τρέχει προς αυτόν. Το όνειρο αυτό τον τρώμαζε, τον ξύπνησε και προσπάθησε να μην ξανακοιμηθεί.</p>	<p>και έτσι έγινε και αυτός ράφτης, για να ράβει για τις γυναίκες.</p>
<p>Μετά από το ταξίδι του μικρού Γιωργή και του Θύμιου στο δάσος με το άλογο και τους κινδύνους και τα όνειρα που ακολούθησαν, πραγματοποιείται η άφιξή τους στο σπίτι του παππού του. Αναφέρει ότι όλα ήταν στη θέση τους, όπως και στο παρελθόν, μόνο τα υποδήματα του παππού έλειπαν.</p>	<p>Έξαφνα, έρχεται ένας συγγενής του Γιωργή και τον πηγαίνει μία βόλτα.</p> <p>Ο μικρός τον παρακαλεί να στείλει ένα γράμμα στον παππού του, για να του πει τα μέρη όπου είχε επισκεφθεί. Το συγγενικό του πρόσωπο προτείνει στο Γιωργή να του μάθει να γράφει.</p>
<p>Έπειτα, ο μικρός Γιωργής συναντιέται με τη γιαγιά του και, αφού τον υποδέχεται με τον ιδιαίτερο τρόπο της, τον αγκαρεύει, στέλνοντάς τον να φέρει νερό. Όταν τελείωσε από την υποχρέωση του αυτή, ρωτάει για το που βρίσκεται ο παππούς του και του απαντάει με τα γνωστά κοσμητικά επίθετα που χρησιμοποιούσε συνήθως για τον παππού του (π.χ. χουλούζης, ακαμάτης...) ότι βρίσκεται στην Μπαήρα και λιάζεται.</p>	<p>Αφηγείται ο Βιζυητός από το φρενοκομείο, σαν να θυμάται, για τον μάστορα του ότι του είχε γίνει μισητός και δεν μπορούσε άλλο την κατάσταση που βίωνε.</p>
<p>Ο μικρός Γιωργής τρέχει να βρει τον παππού του και, αφού τον βρίσκει, τον καλωσορίζει με τη γνωστή φράση: «Γεωργάκη μου, ποιαν αγαπάς κ' ολημερής την τραγουδάς;». Άρχισε να τον ρωτάει ο παππούς ποια μέρη επισκέφθηκε και να του λέει ότι, αφού δεν πήγε εκεί που ψήνει ο ήλιος το ψωμί, στους Σκυλοκέφαλους, στις θάλασσας τον οφαλό, όπου γυρίζει το νερό γύρω γύρω</p>	<p>Μας δείχνει το συγγενικό πρόσωπο του μικρού Γιωργή να του μαθαίνει γράμματα, ξεκινώντας από τη λέξη «παππούς».</p>

<u>BIBΛIO</u>	<u>TAINIA</u>
<p>και στη Φώκια, είναι σαν να μην είδε τίποτα, από την άλλη, καλύτερα που δεν τα είδε.</p>	
<p>Ο μικρός λέει στον παππού του ότι θα έκανε πολλά ταξίδια στη ζωή του. Ο παππούς ωστόσο, με το πλέξιμο στο χέρι του απαντά ότι δεν έχει κάνει κανένα ταξίδι. Γιατί κάθε φορά που ετοιμαζόταν για κάποιο ταξίδι, τελικά δεν πήγαινε και στη θέση του πήγαινε η γιαγιά του με τον αδερφό της. Στο μόνο που δεν πήγε ούτε και αυτή ήταν στους Αγίους Τόπους.</p>	<p>Παρουσιάζει τα ραφτόπουλα να ξεκουράζονται, κάνοντας χαμάμ και ταυτόχρονα να χαλαρώνουν το μαστόρά τους, κάνοντάς τον μασάζ. Συγχρόνως, ακούγεται η φωνή του Βιζυηνού να απαγγέλλει ένα δίστιχο.</p>
<p>Στη συνέχεια, απάντησε στην εύλογη ερώτηση του μικρού για αυτά που υποστήριζε ότι επισκέφθηκε και του τα διηγούνταν. Του είπε συγκεκριμένα ότι είναι αφηγήσεις της γιαγιάς του, όταν του μάθαινε να πλέκει. Για να μην απορήσει για την εκμάθηση του πλεξίματος, όντας αρσενικής φύσεως, του μίλησε για το θεσμό των γενιτσάρων στην περίοδο της τουρκοκρατίας όπου τα αγόρια αναγκάζονταν να προσποιούνται μέχρι μια ηλικία το κορίτσι και έπειτα να νυμφεύονται, προκειμένου να μπορέσουν να γλυτώσουν από τη στρατολόγηση. Του διηγήθηκε μάλιστα και τη δική του ιστορία σαν κορίτσι, το γάμο του με τη γιαγιά του, τη Χατζίδενα και το ανολοκλήρωτο ταξίδι του στο λόφο απέναντι τους κατά την παιδική του ηλικία. Τελειώνοντας την κουβέντα τους απαντάει στο παιδί για τις βασιλοπούλες και τα ραφτόπουλα, που τον ρώτησε, ότι και αυτά ήταν αφηγήσεις της γιαγιάς του. Αποχώρησαν, λέγοντας ο παππούς ότι άρχισε κρύο.</p>	<p>Μας μεταφέρει σε βραδινή ώρα όπου ο Γιωργής ρωτάει άλλα ραφτόπουλα πώς λέγονται και από που κατάγονται. Σε κάποιο σημείο κόβεται η φωνή του μικρού και συνεχίζεται ο διάλογος με τη φωνή του μεγάλου Γιωργή, αναφωνώντας: «Από τη Βιζύη».</p>

<u>BIBΛΙΟ</u>	<u>ΤΑΙΝΙΑ</u>
<p><i>Το βιβλίο κλείνει με το θάνατο του παππού, όταν την άλλη μέρα το παιδί, αφού ξύπνησε, είδε συγκεντρωμένο σιωπηλό κόσμο στην αυλή τους και τον παππού του να κείται στο μέσο του δωματίου της οικίας τους, νεκρό. Εκείνη τη στιγμή σκέφτηκε ότι η γιαγιά του θα έδινε οτιδήποτε χρειαζόταν, για να αποτρέψει αυτό το ταξίδι, το οποίο ήταν το μόνο αληθινό ταξίδι στη ζωή του παππού του.</i></p>	<p>Σκηνή όπου ο μάστορας χτυπάει με βέργα το μικρό Γιωργή προφανώς για το θόρυβο που προκάλεσε στους υπόλοιπους κατά τη διάρκεια της νύχτας, επειδή έλεγε δυνατά τη φράση: «Από τη Βιζύη».</p>
	<p>Η επόμενη σκηνή είναι από το φρενοκομείο όπου ο Βιζυητός φωνάζει δυνατά: «Από τη Βιζύη». Αυτό είχε επίπτωση όχι μόνο στο μικρό Γιωργή, τον οποίο χτύπησε το αφεντικό του με βέργα, αλλά και στο Βιζυηνό ως μεγάλο. Συνεπώς, τον δείχνει αλυσοδομένο και περιτυλιγμένο με ζουρνά. Παρά ταύτα συνεχίζει να διηγείται και εκείνη ακριβώς τη στιγμή ακούγεται ήχος από άνοιγμα πόρτας, που προέρχεται από τη μνήμη του.</p>
	<p>Ακούει λοιπόν να φωνάζει κάποιος το όνομα του: «Γιωργή, Γιωργή!!! Ο παππούς παλεύει με τον άγγελο». Εκείνη ακριβώς τη στιγμή ακούγεται και πάλι η ίδια φράση, αλλά μεταφερόμενη στο παρελθόν και συγκεκριμένα στο ραφτάδικο. Μόλις ακούει ο μικρός Γιωργής αυτά τα λόγια από τον υπηρέτη του παππού του σκέφτεται ότι είναι ευκαιρία να απαλλαχτεί από τον μάστορά του, αλλά και να προλάβει να ρωτήσει τον παππού του σε ποιο μέρος συνάντησε τις βασιλοπούλες για τις οποίες του μιλούσε.</p>

<u>BIBΛΙΟ</u>	<u>ΤΑΙΝΙΑ</u>
	<p>Αφού πήραν την άδεια από το μάστορά του (που και εδώ, όπως και στο βιβλίο τον διέγειρε συναισθηματικά η φράση: «...θ' αποθάνη και μείνουν ανοικτά τα μάτια του.»), ο μικρός Γιωργής φίλησε το χέρι του και άρχισε με άλογο το ταξίδι προς το χωριό του.</p>
	<p>Στη συνέχεια δείχνει το ταξίδι τους μέσα στο δάσος και τη σκέψη του μικρού σχετικά με τη σωτηρία του παππού του, αφού αυτός είναι «ο πεχληβάνης του, ο εξ επαγγέλματος παλαιστής», που θα σώσει τον παππού του, για αυτό και επιθυμεί να τον δει. Έπειτα, ονειρεύεται από τη μια τον παππού του να παλεύει με τον άγγελο... Η συνέχεια είναι η ίδια με την αντίστοιχη σκηνή του βιβλίου.</p>
	<p>Δείχνει το Βιζυηνό στο φρενοκομείο να φωνάζει: «Γιωργή, Γιωργή!!!» και μετά να διηγείται την άφιξή του ως μικρός Γιωργής στην οικία του παππού του. Έπειτα, η διήγηση συνεχίζεται με τη φωνή του μικρού. Αναφέρει ότι όλα ήταν ίδια με το παρελθόν μόνο τα υποδήματα του παππού έλειπαν.</p>
	<p>Στη συνέχεια συναντιέται με τη γιαγιά του και, αφού τον υποδέχεται με τον ιδιαίτερο τρόπο της, τον αγκαρεύει, στέλνοντάς τον να φέρει νερό. Όταν τελείωσε την υποχρέωση του αυτή, ρωτάει για το που βρίσκεται ο παππούς του και του απαντάει με τα γνωστά κοσμητικά επίθετα που χρησιμοποιούσε</p>

<u>BIBΛΙΟ</u>	<u>ΤΑΙΝΙΑ</u>
	<p>συνήθως για τον παππού του (π.χ. χουλούζης, ακαμάτης...) ότι βρίσκεται στην Μπαήρα και λιάζεται.</p>
	<p>Ο μικρός τρέχει να βρει τον παππού και, αφού τον βρίσκει, τον καλωσορίζει με τη γνωστή φράση: «Γεωργάκη μου, ποιαν αγαπάς κ' ολημερής την τραγουδάς;». Η συνέχεια είναι η ίδια με την αντίστοιχη σκηνή του βιβλίου.</p>
	<p>Στη συνέχεια, ο μικρός λέει στον παππού του ότι θα έκανε πολλά ταξίδια στη ζωή του. Ο παππούς ωστόσο, με το πλέξιμο στο χέρι του απαντά ότι δεν έχει κάνει κανένα ταξίδι. Η συνέχεια είναι η ίδια με την αντίστοιχη σκηνή του βιβλίου.</p>
	<p>Αφού τα διηγήθηκε αυτά με κινηματογραφική αναβίωση των σκηνών αυτών, απάντησε στην εύλογη ερώτηση του μικρού για αυτά που υποστήριζε ότι επισκέφθηκε και του τα διηγούνταν. Του είπε συγκεκριμένα ότι είναι αφηγήσεις της γιαγιάς του, όταν του μάθαινε να πλέκει. Η συνέχεια είναι η ίδια με την αντίστοιχη σκηνή του βιβλίου.</p>
	<p>Κατά την αποχώρηση τους περιγράφεται η φύση γύρω τους και το κάψιμο των αλωνιών.</p>

<u>ΒΙΒΛΙΟ</u>	<u>ΤΑΙΝΙΑ</u>
	<p>Το βράδυ ο μικρός Γιωργής ονειρεύτηκε ότι, ενώ τον φώναζαν: «Γιωργή, Γιωργή!!!», καιγόταν ο λόφος που ήθελε να πραγματοποιήσει ο παππούς του το πρώτο του ταξίδι. Έπειτα, έτρεξε προς το λόφο και φώναζε: «Παπού, παπού!!!».</p>
	<p>Την άλλη μέρα το παιδί, αφού ξύπνησε, είδε συγκεντρωμένο σιωπηλό κόσμο στην αυλή τους και τον παπού του να κείται στο μέσο του δωματίου της οικίας τους, νεκρό. Εκείνη τη στιγμή σκέφτηκε ότι η γιαγιά του θα έδινε σιδήροπτε χρειαζόταν, για να αποτρέψει αυτό το ταξίδι, το οποίο ήταν το μόνο αληθινό ταξίδι στη ζωή του παπού του.</p>
	<p>Τέλος, προβάλλεται το μέρος του φρενοκομείου όπου παρουσιάζεται μαυροφορεμένη η μητέρα της Μπετίνας να ρωτάει για το Βίζυηνό. Ο διευθυντής της είπε τον αριθμό του δωματίου του. Εκεί συναντά την κοπέλα που τον πρόσεχε, την Κατερίνα, η οποία της λέει χαρακτηριστικά: «Έφυγε ήσυχα» και της δίνει τα πράγματα του.</p> <p>Συγκεντρωμένοι συγγενείς και φίλοι του Βίζυηνού στον άδειο χώρο του νοσοκομείου ακολουθούν την άμαξα με το φέρετρο που είχε αρχίσει να κινείται προς τον τόπο ταφής του. Σ' αυτό το σημείο τελειώνει η ταινία.</p>

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Από το παραπάνω κινηματογραφικό έργο διαπιστώνονται παραλείψεις αποσπασμάτων σε σχέση με το αντίστοιχο λογοτεχνικό. Αυτό πηγάζει από την ανόμοια υπόσταση των δύο μέσων (βιβλίο-ταινία) και όχι επειδή δε θεωρούνται σημαντικά για την πλοκή και εξέλιξη της ιστορίας.

Στο βιβλίο λοιπόν υπάρχει η δυνατότητα να παρουσιάζονται ειτενώς και εξονυχιστικά πολλά γεγονότα. Ακόμη, μετά από κάποια κεφάλαια να επαναλαμβάνονται συλλογισμοί και ολόκληρες σκηνές, χωρίς να κουράζουν τον αναγνώστη. Επίσης, στο βιβλίο μπορεί να προλεχθούν κάποιες μακροσκελείς σκέψεις και στη συνέχεια να ενσαρκωθούν. Όλα τα παραπάνω προκαλούν ανία στον τηλεθεατή και ακόμη περισσότερο, αν βλέπει δύο παρόμοιες σκηνές κοντινές μεταξύ τους. Καθίστανται ωστόσο, λιγότερο βαρετά για έναν αναγνώστη.

Επομένως, η ταινία είναι ένα μέσο μεταφοράς που διαρκεί περιορισμένο χρόνο. Στα πλαίσια αυτού του χρόνου όπου εξελίσσεται η ιστορία καλείται ο εκάστοτε σκηνοθέτης να αποδώσει τα γεγονότα μέσα από τα οποία αναδύονται οι σκέψεις των προσώπων της εποχής που αναφέρεται η ταινία και τα χαρακτηριστικά όλων των ανθρώπινων τομέων της συγκεκριμένης περιόδου και κυρίως του υλικού, κοινωνικοπολιτικού, πνευματικού και ηθικού.

Ωστόσο, ο σκηνοθέτης τα παρουσιάζει, αφού πρώτα τα προσεγγίσει με βάση την ιδιαίτερη ιδεολογία του (απόψεις, αντιλήψεις, αρχές, αξίες και ιδανικά που τον διέπουν), τα προσωπικά του βιώματα και σαφώς, τα ερεθίσματα που διαμόρφωσαν ολόκληρη την κοσμοθεωρία του. Διαπιστώνεται λοιπόν ότι ο υποκειμενισμός είναι πολύ έντονος στη δημιουργία μιας κινηματογραφικής ταινίας. Από την άλλη όμως και στη συγγραφή ενός βιβλίου είναι εμφανές το υποκειμενικό στοιχείο. Η διαφορά έγκειται στο ποσοστό ύπαρξης του προαναφερθέντος στοιχείου σε κάθε ένα από τα παραπάνω μέσα (βιβλίο-ταινία). Στην ταινία υπολογίζεται ότι το υποκειμενικό στοιχείο είναι μεγαλύτερο σε σχέση με το βιβλίο. Αυτό προκύπτει από την πιο, όσο είναι

εφικτό, αντικειμενική παρουσίαση κάποιων γεγονότων στο βιβλίο σε αντίθεση με την ταινία όπου ο σκηνοθέτης προβάλλει τα ίδια γεγονότα αλλοιωμένα και προσαρμοσμένα στα δεδομένα της εποχής του. Αφαιρεί δηλαδή, κάποια στοιχεία που δε συνάδουν με αυτή και προσθέτει κάποια που αποτελούν κύρια χαρακτηριστικά της, προκειμένου να ελκύσει μεγάλο αριθμό θεατών.

Σαφώς και ο συγγραφέας του βιβλίου επιθυμεί να κερδίσει πολλούς αναγνώστες, μόνο που αυτός δεν έχει αυτοσκοπό το κέρδος, αφού αρκετές είναι οι φορές που κάποιος γράφει ένα βιβλίο, για να εξωτερικεύσει τις ενδόμυχες σκέψεις του, χωρίς να τον ενδιαφέρει τόσο, αν το πνευματικό του δημιούργημα θα καταστεί σημαντική πηγή κέρδους, παρά μόνο να αποκτήσει ο ίδιος ψυχική ισορροπία. Αντίθετα, η δημιουργία μιας ταινίας πραγματοποιείται κυρίως, για χρησιμοθηρικούς σκοπούς, δεδομένου ότι και οι δαπάνες για την ολοκλήρωσή της είναι τεράστιες σε σχέση με τη συγγραφή ενός βιβλίου, που το μόνο που απαιτεί είναι χαρτί, λίγο μελάνι και περίσσια σκέψη.

Εν κατακλείδι, μια κινηματογραφική ταινία δεν καθίσταται τόσο αξιόπιστη πηγή όσο ένα λογοτέχνημα. Δεν είναι πιστή στην ιστορία μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου, ενός τόπου και όλων των στοιχείων που τον πλαισιώνουν, με αποτέλεσμα να μην αποτελεί αξιόπιστο μέσο, για να αντλήσουμε αληθείς και έγκυρες πληροφορίες για γεγονότα που διαδραματίστηκαν μια χρονική περίοδο, καθώς και για να πληροφορηθούμε ιδιαιτερότητες με τις οποίες αυτή είναι συνυφασμένη και κατ' επέκταση την αντικατοπτρίζουν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- I. Γεώργιος Βιζυηνός, *Το Μόνον της Ζωής του Ταξιδιού*, εκδόσεις Ιανός, Θεσσαλονίκη 2006.
- II. Κώστας Δ. Γούτος & Κωνσταντίνος Δ. Νούλας, *Λεξικό Σκηνοθετών του Ελληνικού Κινηματογράφου*, εκδόσεις Αιγόκερως, Αθήνα 1996.
- III. III.Εκπαιδευτική Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια, *Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό*, τόμοι 10, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1990-1991.
- IV. IV.Γιώργος Καβάγιας, *Ο Κινηματογράφος χωρίς Μυστικά και η Τέχνη του Οπερατέρ*, εκδόσεις Καστανιώτης, Αθήνα 2005.
- V. Χριστίνα Kallas - Καλογεροπούλου, *Σενάριο - Η Τέχνη της Επινόησης και της Αφήγησης στον Κινηματογράφο*, εκδόσεις Νεφέλη, Αθήνα 2006.
- VI. VI.Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών {Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη}, εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη 2003.
- VII. VII.εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2007.
 - I. VIII.Μαρία Δ. Μιρασγέζη, Καθηγήτρια της Νεοελληνικής Φιλολογίας του Μαρασλείου Διδασκαλείου, *Νεοελληνική Λογοτεχνία*, τόμος Β', Αθήνα 1982.
 - II. IX.Το Μυθιστόρημα στον Κινηματογράφο, επιλογή κειμένων, μετάφραση, εισαγωγή του Μάκη Μωραΐτη, εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αύγουστος 1990.
 - III. Λίνος Πολίτης, *Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*, ΙΑ' Έκδοση, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 2001.
 - IV. XI.Γιάννης Σολδάτος, *Ιστορία του Ελληνικού Κινηματογράφου*, εκδόσεις Νεφέλη, Αθήνα 1979.
 - V. XII.Γιάννης Σολδάτος, *Ιστορία του Ελληνικού Κινηματογράφου*, τόμος Α', εκδόσεις Αιγόκερως, Αθήνα 1989.
 - VI. XIII.Γιάννης Σολδάτος, *Ιστορία του Ελληνικού Κινηματογράφου*, τόμος Β', εκδόσεις Αιγόκερως, Αθήνα 1999.
 - VII. Γιάννης Σολδάτος, *Ιστορία του Ελληνικού Κινηματογράφου*, τόμος Γ', εκδόσεις Αιγόκερως, Αθήνα 2000.

[1] *Εκπαιδευτική Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια, Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό*, «Γεώργιος Βιζυηνός», τόμος Β', ό.π., σελ., 280.

[2] *Εκπαιδευτική Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια, Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό*, «Γεώργιος Βιζυηνός», ό.π., σελ., 279.

[3] *Εκπαιδευτική Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια, Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό*, «Γεώργιος Βιζυηνός», ό.π., σελ., 279.

[4] Αποδίδουμε με τον όρο «λαογραφία» την ακόλουθη έννοια: η επιστήμη που εξετάζει το λαϊκό πολιτισμό στις διάφορες εκδηλώσεις του, όπως ήθη, έθιμα, παραδόσεις, τραγούδια, χειροτεχνήματα κ.ά. (βλ. σχετικά: *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής*, ό.π., σελ., 779).

[5] Αποδίδουμε με τον όρο «μπαλάντα» την ακόλουθη έννοια: ποίημα, συνήθως αφηγηματικό, με τρεις τουλάχιστον όμοιες στροφές (οικτάστιχες) και μια επωδό (τετράστιχη), το οποίο συνήθως γίνεται τραγούδι (βλ. σχετικά: *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής*, ό.π., σελ., 881).

[6] *Εκπαιδευτική Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια, Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό*, «Γεώργιος Βιζυηνός», ό.π., σελ., 280.

[7] Βλ. *Εκπαιδευτική Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια, Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό*, «Γεώργιος Βιζυηνός», ό.π., σ.σ., 279-280.

[8] α) Βλ. Κώστας Δ. Γούτος & Κωνσταντίνος Δ. Νούλας, «Λάκης Παπαστάθης», ό.π., σ.σ., 213-214,

β) Ιστοσελίδα, www.gfc.gr

[9] Γεώργιος Βιζυηνός, *Το Μόνον της Ζωής του Ταξιδειον*, εκδόσεις Ιανός, Θεσσαλονίκη 2006, σ.σ., 1-82.

[10] *Το μόνον της ζωής του ταξιδειον*, παραγωγή της Νέας Ελληνικής Τηλεόρασης (NET), «Cinetic OE», Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου, Απόστολου Παπαευσταθίου, «Cinevision», «Borough Film LTD». & με την υποστήριξη της «Eurimages - Council of Europe», σκηνοθεσία του Λάκη Παπαστάθη.

[11] Ιστοσελίδα, www.de.sch.gr

[12] Ιστοσελίδα, www.de.sch.gr

[13] Ο μικρός Γιωργής είναι ο Γ. Βιζυηνός σε μικρή ηλικία.

[14] Γεώργιος Βιζυηνός, *Το Μόνον της Ζωής του Ταξιδειον*, ό.π., σ.σ., 1-82.

[15] *Το μόνον της ζωής του ταξιδειον*, ό.π.